

expedice speculum

Putování za záhadami a zajímavostmi regionu „Zrcadla“

Zmizí středověké Mstěnice opět pod zemí

Dnes se expedice Speculum vydala na samotný okraj „regionu Zrcadla“, asi dva kilometry severozápadně od Rouchovan.

Polní cesta nás zavedla k místu naleziště středověké vesnice Mstěnice. Vzhledem k tomu, že v této lokalitě přerušovaně probíhá řízený archeologický průzkum více jak čtyřicet let, chceme čtenářům přiblížit, s jakými výsledky.

Dominantou středověké vesnice Mstěnice byla bezpochyby vodní tvrz, jejíž mohutné kamenné základy jsou dobře viditelné i dnes. Vznik této stavby, nejdříve v podobě hrádku, se odhaduje koncem 12. století. Tvrz byla chráněná vodním příkopem, přes který vedl padací most pro pěší. Byl postaven z dubového dřeva, jehož zbytky byly při výkopu nalezeny.

V těsné blízkosti tvrže stával dvůr, jehož kamenné základy tvoří pravidelný obdélníkový půdorys a jsou dnes jediným, ale za to jasně viditelným důkazem přítomnosti dvora. Dvůr vznikl v polovině třináctého století, při rekonstrukci zemanské tvrže. Součástí dvora byl trojdílný dům, dvě stáje, kolny a kovárna. Mstěnický dvůr zajišťoval pro obyvatele tvrže základní zemědělské produkty. Výzkum mimo jiné potvrdil ojedinělou sušárnu obilí se stodolou. Součástí byly hospodářské budovy, jako chlévy, stodoly a kolny, které byly rozmístěny po obvodu dvora.

Dále byly objeveny téměř dvě desítky zemědělských usedlostí, které byly svými štíty obrá-

foto: mapy

Kamenné zdivo vodní tvrže

foto dole: středověká vesnice Mstěnice

ceny do oválné návsi. Stavby na sebe navazovaly a tvořily neproniknutelnou bariéru. Podle množství nalezeného dřeva se archeologové domnívají, že zde stála mohutná brána, která uzavírala vstup do vsi.

Základem každé usedlosti byl zpravidla trojdílný dům. Vstup do domu byl ze dvora do střední místnosti - síně, z níž vedl vchod do jízdby a komory. Nejdůležitější místností byla jízdba, kde stávala hliněná pec a ohniště. Na území vesnice byla také objevena více jak stovka obilních jam a podzem-

ní chodby. Kromě rolníků žili v této osadě také hrnčíři a hutníci, jejichž pece byly rovněž odhaleny.

Archeologický výzkum dal také záhy odpověď na otázku, jak obec Mstěnice zanikla. Spálené vrstvy svědčí o tom, že vesnice zanikla požárem. Stalo se tak při tažení uherských vojsk krále Matyáše roku 1468 na Třebíč. Důkazem násilného konce Mstěnic jsou nálezy velkého množství šípek, mečů a zbytků tarasnice. Byly objeveny i lidské kosti bojovníků, kteří zde zahynuli. Proti převaze vojsk krále Matyáše Korvína neměli ale vesničané žádnou šanci.

Po půl tisíciletí hrozí Mstěnicím další katastrofa. Místo, kde Moravské zemské muzeum desetiletí po krůčcích objevovalo historii Moravanů, by mělo díky neústupné legislativě opět skončit pod tíhou stovek tun orné půdy.

I když jsou Mstěnice registrovanou nemovitou kulturní památkou, leží na území, které katastr nemovitostí eviduje jako ornou půdu. Moravské zemské muzeum provádí archeologický výzkum na základě dočasného vynětí z půdního fondu, jehož platnost vyprší na Silvestra letošního roku.

Mezi Městským úřadem Hrotovic, odborem výstavby a životního prostředí, kam Mstěnice územně patří, současnou majitelkou pozemků a Moravským zemským muzeem, probíhají jednání, jak ušetřit významné místo pro další generace.

Vše skončilo na krajském úřadě Vysočina, který jakožto příslušný odvolací orgán vydal rozhodnutí o odvolání. V platnosti prozatím zůstává opatření uvést dotčené pozemky do stavu odpovídajícího druhu pozemku orná půda do 31. prosince 2004.

Vše by vyřešila žádost o trvalé vynětí půdy ze zemědělského půdního fondu. Z celkových asi 2,6 hektarů, které mají být vráceny, má nejcennější část osady asi jeden hektar. V případě, že nikdo nepožádá do konce roku o souhlas k trvalému odnětí, budou dotčené plochy (s výjimkou tvrže, která je na ostatní ploše a vodního mlýna, kde končí souhlas k dočasnému odnětí půdy v roce 2005) zahrnuty.

Takže závěrem rada všem zájemcům o shlédnutí Mstěnic: jeďte se tam podívat ještě letos, v následujících letech tam možná zase poroste kukuřice ... /M. Pečér/

